

SHARE andmed: miks ja millised

Luule Sakkeus

27.11. 2017

Andmebaasi koolitus

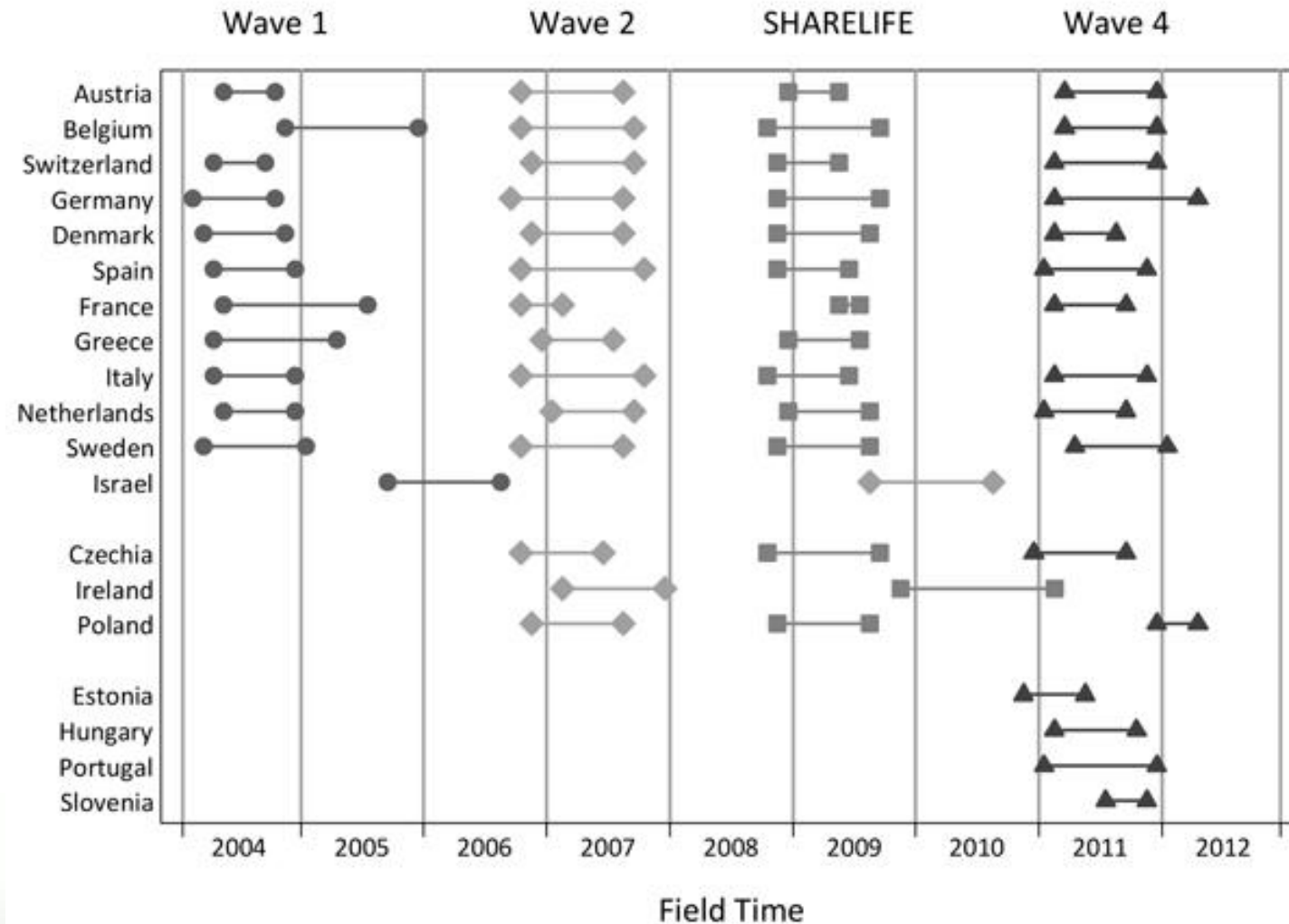
TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

SHARE: Euroopa lained

- ▶ **Wave 1, 2004-05**

SE, DK, NL, DE, BE, FR, CH, AT, ES, IT, GR

- ▶ **Wave 2, 2006-07**

+ IE, CZ, PL, IL

- ▶ **Wave 3, 2008-09**

eluteed

- ▶ **Wave 4, 2010-11**

+ PT, SI, HU, **EE** / sotsiaalvõrgustikud (16 riiki)

= 150.000 intervjuud kokku 20 erinevast maast

- ▶ Wave 5 2013 ~65000 valimiisikut 15 riigist (AT, BE, CH, CZ, DK, EE, ES, FR, IL, IT, LU, NL, SE, SI) / sotsiaalne tõrjutus e. deprivatsioon (liitus LU ja CAT(ES))

- ▶ Veel 5 lainet eeldatavalt (6. biomarkerid (2015), 7.elutee (2017), 8-10 (2019, 2021, 2023))

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

SHARE sõsaruuringud üle maailma

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

SHARE
Survey of Health, Ageing
and Retirement in Europe
50+ in Europe

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

SHARE eripära teistest esinduslikest uuringutest (1)

▶ Longituudne:

- ▶ Võimaldab jälgida muutusi ajas indiviidi tasemel (individuaalne vananemisprotsess) (jälgitakse ühtesid ja samu inimesi iga 2 aasta tagant) ning seega aru saada rahvastikurühmade keskkondlike (elukoht, töötingimused, turvalisus), eluteest tulenevate (akumuleeritud tervis, haridus, töötee, varad) omavahelisi seoseid ning selgitada täna tuvastatava ebavõrdsuse põhjuslikke tagamaid
- ▶ Võimaldab hinnata institutsionaalse tasandi kaudu toimivaid tasandusmehhanisme (poliitikameetmed läbi nt hüvitiste ja nende suhte palka, muude toetuskeemide) on seatud pehmemdama eluteest ja keskkonnast tulenevaid ebavõrdsusi) ning hinnata nende mõju (kui teatud reform hariduses, perepoliitikas, pensionipoliitikas mingil aastal on teostatud, kas see on mõjunud isiku tasandil ebavõrdsust vähendavalt või suurendavalt). Poliitikameetmete andmebaas laiemalt kui ainult uuringuaastatel on kujundamisel (vt <http://www.demogr.mpg.de/cgi-bin/databases/PPD/index.pli>, 2000ndate perepoliitika vt <http://www.demogr.mpg.de/cgi-bin/databases/FamPoIDB/index.plx>)

SHARE eripära teistest esinduslikest uuringutest (2)

- ▶ Vanemaealiste esinduslikkus:
  - ▶ Üks väheseid, mis võimaldab vanemaealiste puhul representatiivselt hinnata toimuvaid muutusi nende tööturu-, tervise- ja materiaalse toimetulekukäitumise aspektidest nii ulatuslikult koosmõjusid arvestades
- ▶ Võimaldab mitmekülgsete seoste põhjuslikku analüüsi:
  - ▶ Üks väheseid, mis rahvastiku esinduslikul moel (50+ rahvastiku hulgas) võimaldab hinnata nende eluteel toimunu (alates lapsepõlvest MC, 7.laine), tänaseks akumuleeritud varade (AS;HH;EP; DN) ja subjektiivselt (PH, BR; HC, MH) ja objektiivselt hinnatud (CF, PF; CS, WS ja 6.laine biomarkerid) tervise vahelisi põhjuslikke seoseid.

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

SHARE eripära teistest esinduslikest uuringutest (3)

- ▶ Võimaldab elulemuse täpsustatud analüüsi:
  - ▶ Üks väheseid uuringuid, mis inimese surma järel kaardistab tema viimase eluaasta (XT) ja surmaga seotud asjaolud (lisaks võimalusele seostada surmaregistriga), seega võimaldades hinnata erinevate elusaatuste vitaalsust.

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Eesti valimi kirjeldus

- ▶ Eesmärgistatud 6000 isikut (w5: üle 5000 ES,EE, BE, CZ, DE; alla 4000- SL, LU, IL, CH)
- ▶ Üldiselt 50+, EE 2010, 2013 1960 ja vanemad; W6- 1964-1961 lisaks (1400)
- ▶ Küsitakse partnereid olenemata vanusest, seega osadel juhtudel tasub alla 50-aastased välja jätta, et esinduslikkust tagada (w5 1,3%, w4 4,8%)
- ▶ Juhuvaim valimiisiku kaudu rahvastikuregistrist eeldusega, et 50-60% on koos partneriga (w4 kogutulemus 6828 (vastamismäär 59%), w5 5721 (86%- korrigeerimata))

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Peamised moodulid: tervisega seonduv (1)

▶ Subjektiivne PH:

- ▶ Enesehinnang, krooniline haigus, igapäevategevuse piiratus, kroonilised haigused (arsti hinnangul (17+), vanus avastamisel, viimane diagnoosimise aasta), sümptomid raskete haiguste kohta iga laine täpsustatud (infarkt, vähid (22+), murrud), ravimid (10+haigusega seoses). BMI, ADL (10), IADL(13), töötegevuspiiratus + elulõpu intervjuud viimase eluaasta kohta (XT)
- ▶ BR: tervisekäitumine (suitsetamine, alkohol, tugev ja mõõdukas füüsiline aktiivsus, toitumine (toidukorrad päevas, juurviljad, piimatooted, valgutooted, liha-kala, dehüdratsioonioht)
- ▶ MH – EURO-D(12) (mh002-mh0018)
- ▶ CF – enesehinnanguline mälu

▶ Objektiivne:

- ▶ CF – mälutestid (verbaalne, numeraalne, orientatsioon(kpv))
- ▶ GS – käesurve (w4,w6)
- ▶ CS – toolilt tõusmine (meil w5)
- ▶ WS - käimiskiirus(1.laines, meil pole)
- ▶ PF - kopsufn(4.,6.laine)
- ▶ BS - biomarkerid(6.laine)

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

Peamised moodulid: tervisega seonduv (2)

- ▶ **HC: Tervishoiusüsteemi kasutus ja kulud**
  - ▶ Ambulatoorne ja eriarstiabi (w4), jrk, kulu (w5)
  - ▶ Statsionaarne (w4), jrk, kulu (w5)
  - ▶ Rehabilitatsioon (w4), kulu(w5)
  - ▶ Hambaravi (w4), kulu (w5)
  - ▶ Ravimid (w4), kulu (w5)
  - ▶ Koduhoole ja hooldekodu (viimane marginaalselt esindatud) (w4) ja kulud (w5)
- ▶ **MC: lapsepõlvekodu**
  - ▶ 11 haigust kuni 14 (peamiselt infektsioonhaigused)
  - ▶ Vaktsineeritus
  - ▶ Enesehinnaguline lapsepõlve üldtervis
  - ▶ Lapsepõlve elutingimused (rmt, tubade arv, lbkliikmete arv)
  - ▶ Enesehinnanguline maj. Toiemtulek lbk-s kui 10

Peamised moodulid: sissetulekud ja varad (1)

- ▶ Töötamine, sh töötus, tööjätt,(viimase) töökoha iseloomustus (füüs-vaimne raskus), sissetulekud (eelmise kalendriaasta tulem, ka FIEd) ja hüvitised (EP) (pensionid, sh tööandja, 2.sammas, haigushüvitised, töövõimetus või puudetoetus, sotsiaaltoetus (toimetulekutoetus)
- ▶ Eluase (HO): eluaseme väärtus(subj hinnang), rent saadud, makstud
- ▶ +housing genereeritud

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

Peamised moodulid: sissetulekud ja varad(2)

- ▶ Varad (AS): arveldusarved (tähtajalised hoiused), kolmas samm, kus vara paigutatud (aktsiad, võlakirjad, kombinatsioon), võlad, kohustused, elukindlustused, ärid, maad
- ▶ Leibkonna kogusissetulek (üldiselt paari peale, kui paar) (HH), lbk kulud toidule kuus (kodus, väljas, kasvatatud/saak)(CO)
- ▶ FT-Kellelt saadud või kellele tehtud materiaalseid kingitusi (väike 250 eurot, suur 5000 eurot) – kellele/kellelt(suhtetüüp, va w4, kui võrgustiku liige, konkreetne nimi), mis aastal (w5 vahepealsetel aastatel)

Peamised muud moodulid (1)

- ▶ CV – leibkonnatabeli info (suhted respondenti, kas partner on lüks, küs-tele vastajate identifikaator, sugu, sünniaeg, intervjuu toimumise aeg)
- ▶ DN (w4) (DN1, DN2 w5) – enda haridustase, sünnikoht, kodakondsus (w5 vanemate sünnikoht, haridustase), ametlik perekonnaseis (w5 muutus- siduda w4ga), seisu muutuse aasta, partneri sünniaasta, haridustase, kas vanemad elus, vennad-õed, kui paljud elus, partner väljaspool lüks, veelkord sünniaeg
- ▶ CH –lapsed, sünniaeg, sugu, kus elavad, kas bioloogiline või muu (w5s- kelle kaudu kasulaps vmt), lapse perekonnaseis, partneri olemasolu, lapselapsed (noorima sünniaeg), töötamine, haridustase, millal välja kolis
- ▶ +ISCED genereeritud(kuni w4 1997, w5 1997 ja 2011) enda, partneri, lapse (w5-vanemate)

Peamised muud moodulid (2)

- ▶ EX – väärtushinnangud, elukvaliteedi indeks (CASP-12 (C=control, A=autonomy, S=selfrealisation, P=pleasure, väärtused 12-48ni, alla 35 madal tase), vt http://www.share-project.org/uploads/tx_sharepublications/von_dem_Knesebeck_Hyde_Higgs_Kupfer_Siegrist_2005.pdf, eluga rahuolu indeks, ex1009 – interneti kasutus (w4)
- ▶ AC – tegevused
- ▶ IT- arvutioskused (w5 alates)
- ▶ SP – sotsiaalne abistamine (ise või respondent) – enesehoolduses või majapidamistöodes (keda-suhete mõttes, w4-s konkreetne isik lähivõrgustikust), alus informaalse abi hindamiseks Euroopas

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

Peamised moodulid laineti

LÜHE	Nimetus	W1	W2	W4	W5	W6			
CM	keele ja finresp valik	vx	vx	vx	vx	x			
DN1	demograafia (ise)	x	x	x	x	x			
DN2	demograafia (partner, vanemad)			x	x	x			
CH	lapsed	x	x	x	x	x			
PH	füüsiline tervis	x	x	x	x	x			
BR	tervisekäitumine	x	x	x	x	x			
CF	mälufn	x	x	x	x	x			
MH	vaimne tervis	x	x	x	x	x			
HC	tervishoid ja kulud (sh hooldes osal	osal	osal	osal	x	x			
MC	mini-lapsepõlv				x				
LI	registriga seostamine				x	x			
EP	tötamine, töökoht, sissetulek	x	x	x	x	x			
IT	IT oskus				x	x			
GS	käesurve	x	x	x	x	x			
BS	vereproov					x			
CS	toolilt tõusmine		x		x				
SP	sotsiaaltoetus	x	x	x	x	x			
FT	finantstoetus	x	x	x	x	x			
HO	elamine	x	x	x	x	x			
HH	leibkonna sissetulek	x	x	x	x	x			

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

SHARE

Survey of Health, Ageing
and Retirement in Europe
50+ in Europe

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

Küsimuste muutused lainete vahel

- ▶ Üldine reegel: sama numbriga küsimus on samasugune läbi lainete
- ▶ Muutunud sõnastusega küsimus = uus number, nt HC013 – uus HC613
- ▶ Täpsemalt vaata kõigi küsimuste ja küsimuste olemasolu kohta:
- ▶ <http://www.share-project.org/data-access-documentation/documentation0/cross-wave-comparison.html>
- ▶ Võrdlusfail: http://www.share-project.org/fileadmin/pdf_documentation/Cross_wave_comparison.xlsx
- ▶ Moodulite nimed tulenevad inglise keelsetest moodulite nimedest ja on iga tunnuse peamiseks identifitseerijaks.

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Lainete erisused

- ▶ SN (w4)- esmakordselt Euroopas nimegeneraatori meetodil lähedaste võrgustiku kaardistamine (suhtetüüp, kui tihti, kui kaugel, kas rahul) (w6 – sama võrgustiku muutus)
- ▶ +Networks genereeritud (w4)
- ▶ + Deprivation (w5) genereeritud (sotsiaalne tõrjutus)

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Eesti moodul

- ▶ Eesti moodul w4 praegu seostatav. W5 eesti moodul lisab neile, kes uued keele ja rahvuse, eesti keele oskuse, w6 küsime keelt, rahvust, keeleoskuse ja biomarkeri postitamise kuupäeva. Alates w6st saavad andmed üldiselt kasutatavaks keele ja rahvuse osas.
- ▶ W4 peamised küsimused:
  - ▶ Immigrandistaatuse määratlemiseks keel, rahvus, vanemate sünnikoht (viimane alates w5st põhiankeedis, enda sünnikoht w4st põhiankeedis)
  - ▶ Töötamise lõpetamisega seotu
  - ▶ Euroopa enesehinnangulise tervise mõõdik
  - ▶ ÜRO puude definitsioonile vastavad küsimused
  - ▶ Emotsionaalse ja sotsiaalse üksilduse skaala
  - ▶ Kontrollkeskme mõõdik
  - ▶ Enda ja vanemate küüditatus

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Kes mis küsimustele vastab ?

Table 4: Who answers what in the CAPI questionnaire?

CAPI Module	Name	All	Financial	Household Respondent	Family	non-proxy
CV	Coverscreen					
DN	Demographics	x				
PH	Physical Health	x				
BR	Behavioural Risks	x				
CF	Cognitive Function	x				x
MH	Mental Health	x				x
HC	Health Care	x				(partly)
EP	Employment and Pensions	x				
GS	Grip Strength	x				x
WS	Walking Speed	x				x
CH	Children				x	
SP	Social Support	x (partly)			x (partly)	
FT	Financial Transfers		x			
HO	Housing			x		
HH	Household Income			x		
CO	Consumption			x		
AS	Assets		x			
AC	Activities	x				x
EX	Expectations	x				x
IV	Interviewer Observations					
New modules in wave 2:						
CS	Chair Stand	x				x
PF	Peak Flow	x				x
XT	End-of-Life Interview	proxy interview, deceased respondents				

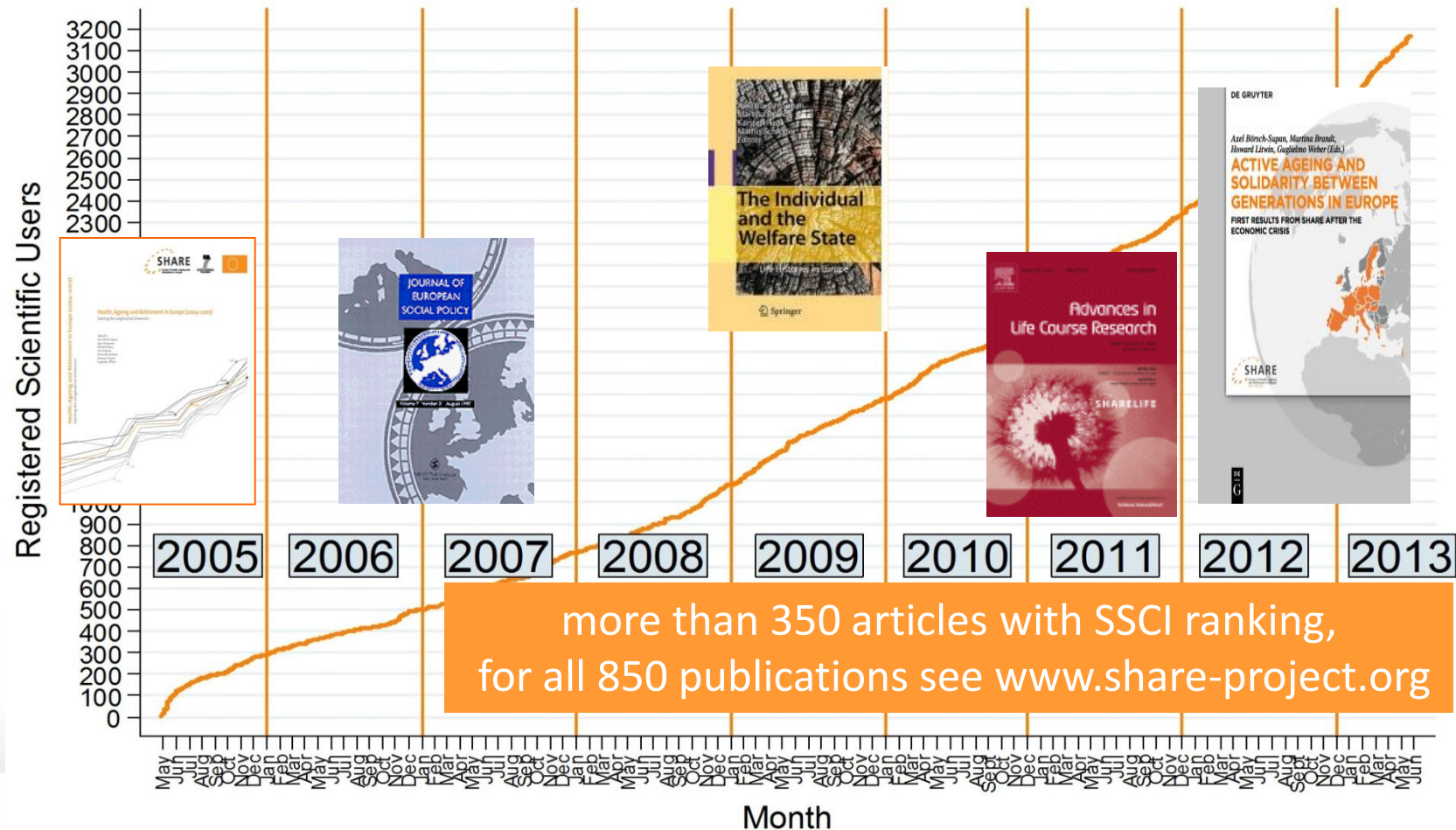
Kes vastab millistele küsimustele

- ▶ Enne DN moodulit määratletakse, kes hakkab vastama finantsküsimustele. See vastab rahaliste toetuste (FT) ja varade kohta (AS). Tunnuse nimi cv_hh failis dumfinr.
- ▶ Leibkonna kohta valitakse tavaliselt isik enne intervjuu algust, alustab leibkonnatabeli täitmist (üks valimiisikutest) ja tema vastab ka HO, HH, CO moodulitele. Tunnus cv_hh failis dumhhr.
- ▶ Perekonnaküsimuste eest vastaja on esimene valimiisik, kes hakkab põhiintervjuud täitma. Vastab ka CH ja SP (001-017ni) moodulis. Tunnus cv_hh failis dumfamr.
- ▶ Tunnused asuvad tavaliselt CV moodulis (w5 veel ei ole).
- ▶ Asendusvastaja on lubatud. Asendusvastaja ei vasta enesetunnetuslike küsimuste kohta ja ei tee füüsilisi teste. Iga mooduli lõpus on küsimus selle kohta, kes vastas (respondent, asendusvastaja, koos).

Andmekasutus ja avaldamised

Eesti: share-estonia.ee

TALLINNA ÜLIKOOOL
Eesti Demograafia Instituut

SHAKE
Survey of Health, Ageing
and Retirement in Europe
50+ in Europe

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks